

MEMORANDUM

Van: Mr. N. S. BLOM

GEHEIM

Aan: M

*c.c. L.E. de Minister-Président
L.E. de Minister van Unie
en Overzeesche Rijkszaken.*

Gisteren, Dinsdag 11 dezer ontving ik bezoek van Supomo en Zain na hun terugkomst uit San Francisco.

Nadat zij mij het een en ander hadden verteld van hun ervaringen aldaar, kwam de vraag naar voren, wanneer door hen het antwoord van de Nederlandse Regering kon worden tegenmoet gezien. Ook vroegen zij, of ik reeds een indicatie zou kunnen geven van wat daarin zou staan.

Ik zeide wel enkele aanwijzingen te kunnen geven. In de eerste plaats moesten zij niet verwachten, dat de Regering in dit stadium bereid zou kunnen worden gevonden toe te zeggen, dat men in principe aan opheffing van de Unie zou willen medewerken. Nader overleg over het door Indonesië aangesneden probleem zou niet worden afgewezen, maar de uitkomst van dat overleg zou moeten worden afgewacht, alvorens aan Nederlandse kant enige beslissing zou kunnen worden genomen.

In de tweede plaats gaf ik als mijn mening te kennen, dat het verstandiger zou zijn gezamenlijk te onderzoeken, of een voor beide partijen bevredigend resultaat zou kunnen worden bereikt en dat dus niet reeds nu moest worden aangestuurd op het ter tafel krijgen van formele voorstellen.

Supomo vroeg, hoe ik mij de gang van zaken dan dacht. Ik antwoordde, dat ik mij voorstelde, dat wij hier en zij in Indonesië zouden beginnen met onze eigen gedachten voor ons zelf te concretiseren en bij wijze van spreken ieder voor zich een intern verlanglijstje op te stellen en dat dan beide Regeringen een delegatie of een werkgroep zouden aanwijzen, waarin deskundigheid op verschillend gebied vertegenwoordigd zou moeten zijn, die dan tezamen zou kunnen bestuderen of zij erin konden slagen een ontwerp voor nieuwe verhoudingen te maken. Deze delegaties zouden informeel moeten werken, maar natuurlijk wel overleg kunnen plegen met hun eigen Regeringen voorzover zij instructies behoeven. Op zich zelf zou er geen bezwaar tegen bestaan, wanneer in het resultaat van die besprekingen nog vragen zouden worden opengelaten, of zou worden medegedeeld, dat over bepaalde

- punten -

MEMORANDUM

- 2 -

Van: Mr. N. S. BLOM

Aan:

punten verschil van mening was blijven bestaan. De resultaten van die besprekingen zouden dan aan de Regeringen kunnen worden voorgelegd. Wellicht zou dan nog een tweede phase nodig zijn om te trachten de geschilpunten uit de weg te ruimen. Dit alles zou zich nog niet op Regeringsniveau moeten afspelen. Moet dit alles slagen dan zou het de tijd zijn om te spreken over het beleggen van een formele Regeringsconferentie.

Deze werkwijze leek Supomo wel aannemelijk en hij meende ook voldoende volmacht te hebben om daarmee in te stemmen. Hij drong er sterk op aan, dat aldus zou kunnen worden gewerkt, dat de eindconferentie voor het einde van het jaar zou kunnen worden gehouden.

Ik heb daarop terstond gezegd, dat de R.I. bij Nederland over dit onderwerp niet moet aankomen met fatale termijnen. Daarin zou zeker niet worden toegestemd. Bovendien leek het mij haast technisch onmogelijk om, ook als alles bevredigend verloopt, zo snel tot resultaten te komen. Ik zeide, dat er toch werkelijk voor Indonesië geen redelijke reden kan zijn om op dit punt vastlegging van data te vragen.

Supomo zeide, dat wel te kunnen begrijpen, maar hij achtte het van het grootste belang, dat "explosies" in Indonesië zouden worden voorkomen en veel zou dus afhangen van de formulering. Men zou in Indonesië er erg op letten, of Nederland "delaying tactics" toepaste, waarvoor hij ernstig meende te moeten waarschuwen. Men moest de indruk hebben, dat Nederland serieus en zonder onnodige vertraging bereid was het overleg voort te zetten.

Ik heb uiteengezet, dat dat zeker niet de bedoeling was, hoewel inderdaad in de boegem van de Regering wel de vraag was gerezen, of de verkiezingen in het volgend jaar op de timing geen invloed moesten hebben, omdat sommige partijen in een eventuele opheffing van de Unie in dezelfde termen als waarin deze tot stand waren gekomen prachtig verkiezingsmateriaal zouden vinden.

Uit het gesprek bleek duidelijk, dat de eis van de conferentie voor het einde van het jaar van Sukarno

- persoonlijk -

MEMORANDUM

- 3 -

Van: Mr. N. S. BLOM

Aan:

persoonlijk afkomstig is. Zijn zei, dat als maar bleek, dat serieus gezamenlijk aan de bestudering wordt gewerkt, de President vermoedelijk daarvan af te brengen zou zijn.

Ik heb voorts gezegd, dat in het antwoord waarschijnlijk enige vragen zouden worden gesteld, waarop wij alsnog gaarne antwoord zouden willen ontvangen. Uiteraard kon ik niet beoordelen, of Supomo voldoende volmachten had om daarop zelf te antwoorden, of dat hij terug zou willen gaan en zijn Regering zou vragen het antwoord nader aan de Hoge Commissaris te willen overbrengen. Ook hij kon dat niet tevoren zeggen.

Naar aanleiding van de verder te voeren besprekingen, vroeg hij nog of ik reeds bepaalde personen voor het verdere overleg op het oog had. Ik heb gezegd, dat daaromtrent nog niet was gesproken, maar dat ik mij zou kunnen voorstellen, dat Lamping wordt aangewezen en dat eventueel enkele ambtenaren van hier naar Indonesië zouden worden gezonden om voorzien van de Nederlandse inzichten in de werkgroep zitting te nemen.

Supomo zei, dat hij verwachtte zelf met de leiding aan Indonesische kant belast te zullen worden en vermeldde toen dat hij stond op de voorlopige lijst van gedelegeerden voor de aanstaande Assemblée. Ik heb hem aangeraden dit zeker niet af te slaan en gezegd, dat wanneer het in verband daarmee beter uit zou komen het verdere overleg geheel of gedeeltelijk in Den Haag te voeren daar onzerzijds zeker generlei bezwaar tegen zou bestaan.

Supomo vroeg verder nog naar de opvattingen over Nieuw-Guinea en vroeg de reactie op zijn persoonlijk denkbeeld voor national treatment voor 25 jaar. Ik heb gezegd voor Nieuw-Guinea de oplossing niet te zien en heb nog eens nader uitgelegd, hoe Kabinet en Staten-Generaal in deze zich vastgelegd hebben en heb nadere inlichting gevraagd over wat hij precies bedoelde met zijn suggestie. Hij zeide, dat hij deze met Hatta had besproken en dat hij in feite bedoelde, dat de soevereiniteit alleen nominaal zou worden overgedragen.

- Wederom -

MEMORANDUM

- 4 -

Van: Mr. N. S. BLOM

Aan:

Wederom vroegen zij, waarom Nederland toch zo vasthoudt aan Nieuw-Guinea, dat zelfs geld kost. Mijn uiteenzetting van die redenen klonken hen blijkbaar koloniaal in de oren.

's-Gravenhage, 12 September 1951.

Vervolg. (Het opstellen van het concept-antwoord aan Supomo en besprekingen over de Grondwetsherziening verhinderden eerdere beëindiging van deze aantekening).

In het gesprek bleek voorts nog van het afwijzende standpunt van Indonesië tegen het houden van een Unieconferentie. De Regering had zal veel moeite gehad de zitting van het Uniehof te kunnen doen doorgaan. De Minister van Buitenlandse Zaken zou altijd welkom zijn, omdat deze als zodanig buiten de Unie kon staan.

Ik heb aan Supomo medegedeeld, dat het mij waarschijnlijk leek, dat hij a.s. Zaterdag het antwoord kon verwachten. Hij sprak in dit verband over de datum van zijn terugkeer, welke hij voorlopig wilde bepalen op woensdag 19 deser.

Ik heb voorts gezegd, dat het te berde brengen van de pensioenbetalingen een eigenaardige indruk had gemaakt en dat ik de raad zou willen geven de financiële verplichtingen niet in het te voeren overleg te betrekken. Supomo zei verlegen, dat dit eigenlijk een vergissing was en dat hij het ook niet naar voren had gebracht, doch Djoemhana, hoewel anderzijds het voor Indonesië natuurlijk prettig zou zijn om de financiële lasten verminderd te zien.

Hij deelde nog mede Vrijdagochtend door de Koningin te zullen worden ontvangen en Zaterdagmiddag op uitnodiging van Fockema Andreae de Jaarbeurs te zullen bezoeken.

's-Gravenhage, 14 September 1951.